

**Informacja do BIP o wynikach kontroli prawidłowości
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Brzeska 15, 87-800 Włocławek**

sporządzona w oparciu o Ustawę z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1764) art. 4 ust.1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 ppkt a

Cel kontroli:

Ocena realizacji wybranych zadań powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Czas przeprowadzenia kontroli: w dniach 24, 25, 29, 30 listopada 2016 oraz 8 i 13 grudnia 2016 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz ich ocena:

I. Uregulowania prawne dotyczące wyznaczania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku jako podmiotu realizującego zadania z zakresu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 575 z późn.zm.).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku (zwane dalej PCPR lub Centrum) działa na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą Nr XI/131/12 Rady Powiatu Włocławskiego z dnia 31 stycznia 2012 r. w sprawie przyjęcia Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku.

PCPR posiada Regulamin Organizacyjny przyjęty Uchwałą Nr 265/12 Zarządu Powiatu Włocławskiego z dnia 9 października 2012 r., zmienionego uchwałą Nr 321/13 z dnia 24 kwietnia 2013 r. oraz uchwałą Nr 140/16 z dnia 11 stycznia 2016 r. w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku.

Regulamin organizacyjny określa zasady funkcjonowania i szczegółową organizację oraz tryb pracy Centrum. Zarządzeniem Nr 65/2011 Starosty Włocławskiego z dnia 6 grudnia 2011 r. wyznaczono PCPR organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art.76 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny, w przypadku gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, tworzy się w nim zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej. W tym przypadku w strukturze PCPR utworzono Zespół ds. Pieczy Zastępczej, a zadania jego pracowników zostały przedstawione w § 23 ww. Regulaminu.

Dyrektorem PCPR we Włocławku jest pani ██████████, którą Starosta w dniu 3 listopada 2014 r. na czas zatrudnienia ww. na stanowisku dyrektora, upoważnił do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach indywidualnych z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej należących do właściwości powiatu oraz zawierania i rozwiązywania umów o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

II. Zatrudnienie i kwalifikacje

PCPR zatrudnia niżej wymienionych pracowników merytorycznych:

- Dyrektor,
- Główny księgowy,
- Radca prawny,
- Stanowisko ds. pomocy instytucjonalnej,
- Stanowisko ds. realizacji świadczeń,
- Stanowisko ds. organizacji pieczy zastępczej,
- Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej (3 osoby),
- Psycholog,
- Stanowisko ds. rehabilitacji osób niepełnosprawnych i analiz,
- Stanowisko ds. rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- Specjalista ds. wsparcia i pieczy zastępczej.

Szczegółowej analizie poddano dokumentację kadrową koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i na tej podstawie ustalono spełnianie przez ww. pracowników wymagań określonych w art.78 ust.1 oraz art.79 ust. 3 i 4 ww. ustawy.

Ocena zakresu zadań poszczególnych komórek PCPR, określona w Regulaminie Organizacyjnym oraz wynikających z tego zakresów czynności dla poszczególnych pracowników wskazują jednoznacznie na brak adekwatności etatów pracowników do liczby przypisanych zadań (pracownik ze stanowiska do spraw organizacji pieczy zastępczej dodatkowo w imieniu organizatora jest koordynatorem dla 27 rodzin). W związku z powyższym w ramach systemu kontroli zarządczej konieczne jest podjęcie działań, mających na celu eliminację powyższego ryzyka poprzez zwiększenie stanu zatrudnienia w jednostce.

III. Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej

Zgodnie z art.182 ust. 6 w związku z ust. 5 ustawy, Dyrektor PCPR składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności. Aktualne sprawozdanie za 2015 rok zawiera dane na temat realizacji zadań własnych Centrum z obszaru systemu pieczy zastępczej, a także zadań organizatora pieczy zastępczej oraz wykaz bieżących potrzeb w tym zakresie.

Na podstawie zestawienia potrzeb z zakresu pieczy zastępczej, przekazywanych w sprawozdaniach kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, zgodnie z art.180 pkt1 opracowuje się powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej.

Uchwałą Rady Powiatu we Włocławku Nr V/63/15 z 30 marca 2015 r. przyjęty został do realizacji na terenie powiatu włocławskiego Powiatowy Program Rozwoju Pieczy zastępczej na lata 2015-2017.

Program zawiera charakterystykę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Wytyczone zostały w nim cele główne i kierunki działania, z wyszczególnieniem rozwoju i wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej, doskonalenia instytucjonalnego systemu pieczy zastępczej, wspierania procesu usamodzielnienia, a także tworzenia systemu wsparcia rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych. Program określa także limit rodzin zastępczych zawodowych na poszczególne lata, odbiorców i realizatorów Programu, jak również zakładane rezultaty i źródła finansowania oraz sposób jego monitorowania.

Przyjęty Program nie zawiera odniesienia do poprzedniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej, realizowanego w latach 2012-2014 w zakresie osiągnięcia zakładanych rezultatów. Ponadto w Programie brak zestawienia potrzeb powiatu z zakresu pieczy zastępczej.

IV. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z art. 46 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, starosta może upoważnić kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie do prowadzenia rejestru danych, o których mowa w ust.1 ww. artykułu. Na podstawie załączonego Upoważnienia Starosty Włocławskiego Nr 53/2014 z dnia 3 listopada 2014 r., sygn. ZAB.077.1.53.2014r. Dyrektor PCPR we Włocławku prowadzi rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Powyższy rejestr zawiera wszystkie dane określone w art. 46 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rejestr jest aktualizowany, a dane zgodnie z art. 46 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny, przekazywane są do właściwego sądu.

W ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej, według stanu na dzień 31.12.2015 r., na terenie powiatu funkcjonowały dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Dom Dziecka w Lubieniu Kujawskim, 87- 840 Lubień Kujawski ul. 1 Maja 44, posiadający 30 miejsc typu socjalizacyjnego,
- Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Brzeziu, 87-880 Brześć Kujawski, Brzezie 35, dysponująca 26 miejscami typu socjalizacyjnego i 4 typu interwencyjnego.

Łącznie w Placówkach przebywało wówczas 66 wychowanków, przy czym w Domu Dziecka w Lubieniu było ich 35, a w Brzeziu 31. Na przyjęcie kolejnych dzieci w Placówkach uzyskano zgodę Wojewody. Spośród wszystkich podopiecznych obu instytucji 49 pochodziło z powiatu włocławskiego, a 17 było z innych powiatów. W placówkach poza powiatem przebywało w tym czasie ośmioro dzieci, pochodzących z terenu powiatu włocławskiego.

W listopadzie 2016 roku dokonano na terenie powiatu zmiany organizacji instytucjonalnej pieczy zastępczej. Nadal działał Dom Dziecka w Lubieniu Kujawskim, ale zlikwidowano Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą w Brzeziu funkcjonującą w budynku pałacu. W to miejsce otwarto dwie placówki „Jaś” i „Małgosia” w nowo wybudowanych domach, a w każdym 14 miejsc socjalizacyjnych.

W dniu 23 listopada 2016 r. w Domu Dziecka w Lubieniu Kujawskim przebywało 29 podopiecznych, w Placówce „Jaś” 14, a 13 wychowanków było w Placówce „Małgosia”. Spośród wszystkich 44 wychowanków pochodziło z terenu powiatu włocławskiego, pozostali byli z innych powiatów. W placówkach poza powiatem przebywało sześcioro dzieci.

Według stanu na 31.12.2015 r. w powiecie funkcjonowały 4 zawodowe rodziny zastępcze, z których jedna była zawodową rodziną specjalistyczną. W rodzinach przebywało 10 dzieci, a troje z nich pochodziło z innych powiatów. W zawodowej rodzinie zastępczej poza powiatem przebywała w tym czasie jedna osoba z powiatu włocławskiego. W 22 niezawodowych rodzinach zastępczych, w analizowanym terminie opieką obejmowano 28 dzieci, z których 10 było spoza powiatu. W niezawodowej rodzinie na terenie innego powiatu przebywało wtedy jedno dziecko. Opiekę nad 45 dziećmi z powiatu włocławskiego i 13 dziećmi z innych powiatów zapewniało w tym czasie 47 spokrewnionych rodzin zastępczych, prowadzonych przez powiat włocławski.

Dane z dnia 23.11.2016 r. wskazują, iż powiat prowadził 42 spokrewnione rodziny zastępcze dla 41 własnych i 12 dzieci spoza powiatu, 22 rodziny niezawodowe dla 18 własnych i 9 dzieci spoza powiatu. Nadal funkcjonowały 4 zawodowe rodziny zastępcze (w tym jedna specjalistyczna) dla 10 dzieci z terenu powiatu włocławskiego i 3 spoza powiatu. Dodatkowo strukturę wzbogacono o rodzinny dom dziecka, gdzie przebywało 5 dzieci z własnego powiatu.

W toku czynności kontrolnych obejmujących lata 2015/16 nie stwierdzono w żadnej rodzinie przekroczenia dopuszczanej ustawą liczby dzieci w jednym środowisku.

Szczegółowych informacji na temat instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej, danych statystycznych z terenu powiatu włocławskiego udzieliła w formie pisemnej Dyrektor PCPR.

Na terenie powiatu włocławskiego w 2015 roku powstało łącznie 7 nowych rodzin zastępczych, w tym 3 były rodzinami niezawodowymi, a 4 spokrewnionymi. Pieczę objęto 7 dzieci. W tym czasie, ze względu na usamodzielnienie się 5 podopiecznych, rozwiązano 5 rodzin zastępczych. W roku 2016 powstały 2 rodziny spokrewnione i 2 niezawodowe dla 6 dzieci, a w związku z usamodzielnieniem się wychowanków i powrotem 2 dzieci do rodziny biologicznej, rozwiązano 5 rodzin.

Ze wszystkimi zawodowymi rodzinami zastępczymi z terenu powiatu włocławskiego, Dyrektor PCPR, działając na podstawie upoważnienia Starosty Włocławskiego Nr 53/2014, podpisała „Umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej”. Analiza dokumentów pokazała, że nie zawierają one wymagania z art. 54 ust. 3 pkt 12a, dodanego nowelizacją z dnia 25 lipca 2014 r., tj. nie określają wysokości kosztów utrzymania i eksploatacji lokalu lub domu jednorodzinnego, w którym będzie pełniona funkcja rodziny zastępczej.

Dyrektor PCPR, działając z upoważnienia Starosty, podpisała w dniu 5 lipca 2016 r. „Umowę o prowadzenie rodzinnego domu dziecka” przez okres 5 lat, co jest zgodne z art.62 ust.3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Następnie, po złożeniu przez prowadzącą rodzinny dom dziecka podania z prośbą o zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich, Dyrektor PCPR na podstawie art.64 ust.2 i ust. 3 na okres od 01.08.2016 r. do dnia, w którym w rodzinnym domu dziecka przebywało będzie więcej niż czworo dzieci, nie dłużej jednak niż do 31.12.2016r., podpisała „Umowę o świadczenie usług” z osobą wskazaną przez prowadzącego dom, co jest zgodne z art.64 ust.5 ustawy o wspieraniu rodziny.

W trakcie kontroli ustalono, że wszystkie orzeczenia sądów o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, które wpłynęły do PCPR w okresie podlegającym kontroli, zostały prawidłowo zrealizowane. Zauważyć przy tym trzeba, iż w 2015 roku na 7 dzieci skierowanych do rodzinnej pieczy zastępczej, 6 przebywało w rodzinach jeszcze przed ustanowieniem tych rodzin przez sądy rodzinnymi zastępczymi, a 1 trafiło do rodzinnej pieczy z placówki opiekuńczo-wychowawczej.

W 2016 r. na 10 umieszczeń, 6 dzieci było już w rodzinach przed orzeczeniem sądu, a 4 przeniesiono z placówek.

W każdym przypadku o umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej do sądu wniosowała rodzina. Sąd zwracał się wówczas do PCPR o opinię na temat kandydatów, a Centrum podejmowało czynności w celu przeprowadzenia niezbędnych badań psychologicznych, ustalenia, czy kandydaci spełniają pozostałe wymagania z art.42 ustawy o wspieraniu rodziny oraz kierowało ich na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Opinię przedstawiało sądowi, który orzekał o umieszczeniu konkretnych dzieci w rodzinach wnioskujących o ustanowienie ich rodzinami zastępczymi. W dalszym postępowaniu przyjmowano wówczas, że wyrażona we wniosku do sądu wola rodziny na temat pełnienia funkcji rodziny zastępczej jest zgodą tej rodziny na umieszczenie w niej określonego dziecka, uznając spełnienie przez organizatora pieczy wymogu z art. 36 przywołanej wyżej ustawy. W przypadku dzieci umieszczonych w rodzinnym domu dziecka PCPR za każdym razem uzyskiwało wymaganą przepisem zgodę.

Zarówno w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej, po spełnieniu ustawowych warunków, mogą przebywać i korzystać z pomocy osoby pełnoletnie. Na dzień 31.12.2015 r., a także na dzień 23.11.2016 r. w rodzinach zastępczych na terenie powiatu wrocławskiego było 18 takich osób. W tych samych terminach w instytucjonalnej pieczy przebywało po 6 podopiecznych.

Inspektorzy dokonali wglądu i poddali analizie dokumentację prowadzoną dla 18 dzieci, przebywających w 2 rodzinach spokrewnionych, 4 rodzinach niezawodowych, 3 zawodowych i rodzinnym domu dziecka.

Dokumentacja jest prowadzona w formie imiennych segregatorów dla każdego dziecka z przyporządkowaniem ich do poszczególnych rodzin. W segregatorach znajdują się m.in. aktualizowane informacje dotyczące dziecka i jego rodziny biologicznej, w tym: postanowienia sądów, akty lub odpisy aktów urodzenia, świadectwa szkolne, opinie wychowawców, korespondencja z OPS, diagnozy psychofizyczne dziecka oraz „Plany pracy z dzieckiem” i ewentualny „Plan usamodzielnienia się wychowanka”. Znajdują się też pisemne relacje koordynatorów lub przedstawiciela organizatora pieczy z wizyt w rodzinach zastępczych oraz półroczna „Ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej”.

Zespół kontrolujący, po analizie przygotowywanych przez przedstawiciela organizatora „Planów pracy z dzieckiem przebywającym w rodzinie zastępczej”, stwierdził brak dat sporządzania dokumentów, brak imienia i nazwiska osoby, dla której „Plan ...” jest przygotowany. Należy także zauważyć, że ustalone terminy realizacji zadań upływają najczęściej po kilku, kilkunastu latach, co nie pozwala na bieżące analizy skuteczności podejmowanej pracy celowej. Brak modyfikacji „Planów ...” powoduje, że zakres i forma proponowanych działań jest w wielu przypadkach nieadekwatna do aktualnej sytuacji życiowej i potrzeb dziecka, rubryka dotycząca uwag zapełniona została informacjami z początkowego okresu funkcjonowania dokumentu lub wymienia się zadania, dla których nie jest się w stanie określić terminu realizacji.

W badanej dokumentacji inspektorzy stwierdzili także brak datowanego potwierdzenia otrzymania przez rodzinę zastępczą dokumentacji dziecka, o której mowa w art. 38a ust.1. Brak daty uniemożliwia kontrolującym jednoznaczne stwierdzenie zachowania przez organizatora pieczy terminów, określonych w art. 47 ustawy. O braku zachowania terminów przekazania dokumentacji do rodzinnego domu dziecka świadczą natomiast notatki służbowe pracownika socjalnego oraz informacja Dyrektora PCPR sygnatura PC.VII.4104/76/2016 z 11.07.2016 r.

Zgodnie z zapisem art. 37 ust. 2 osoba, która osiągnęła pełnoletność, może przebywać nadal w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej, otrzymując jednak na to zgodę odpowiednio rodziny, prowadzącego rodzinny dom dziecka czy placówki. W kontrolowanej dokumentacji rodzin inspektorzy stwierdzili brak takich zgód, natomiast znajdowały się tam oświadczenia pełnoletnich wychowanków o pozostawianiu w rodzinach zastępczych.

Osobną część segregatora stanowią dokumenty, dotyczące rodzin zastępczych, np.: aktualizowane oświadczenia rodziców na temat rękojmi należytego sprawowania pieczy zastępczej, posiadania pełni władzy rodzicielskiej, są informacje na temat dochodów rodziców zastępczych, świadectwa ukończenia kursów i szkoleń, aktualne opinie psychologiczne i badania lekarskie, o których mowa w art. 46 ust. 3 oraz Zaświadczenia kwalifikacyjne do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wydawane przez PCPR we Włocławku jako organizatora pieczy zastępczej, na podstawie art. 45 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W tej części dokumentowana jest także realizacja zadania wynikającego z art. 128 pkt 2, przy zachowaniu terminów z art. 134 ust.1 i 2 ustawy tj. pierwsza ocena rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka przeprowadzona była do roku od umieszczenia w niej dziecka, kolejna po roku od pierwszej, a następne nie rzadziej niż co trzy lata. W powiecie włocławskim oceny dokonuje się w formie opisowej na druku „Ocena sytuacji rodziny zastępczej”.

Kontrola wykazała, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 128 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny, dokonywał oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, nie przekraczając przy tym terminów, o których mowa w art. 131 ust. 1 ww. ustawy. Na posiedzenia, w trakcie których dokonywano oceny, PCPR zawsze zapraszało osoby wskazane w art.130 ust.1 ustawy.

Organizator występował także o opinię do OPS miejsca zamieszkania rodziców naturalnych dziecka. Do szkół wysyłał „Formularz opinii szkolnej o dziecku przebywającym w rodzinie zastępczej”. Dokument był wypełniany przez wychowawcę klasy dziecka.

Z posiedzeń PCPR przygotowywało „Protokół z posiedzeń zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka w dniu ...”, w którym na pierwszej stronie podawało ilość ocenianych rodzin, liczbę przebywających w nich dzieci, czas posiedzenia i planowany termin następnego spotkania. Ponadto umieściło tu listy obecności uczestników, przedstawiciele OPS i PCPR oraz rodzin zastępczych i biologicznych. Do „Protokołu ...” załączało „Wnioski z posiedzenia zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej w dniu ...”. Załącznik zawiera cztery podpunkty. W pierwszym podaje się imię i nazwisko dziecka, w drugim podstawowe dane personalne i adresowe rodziny zastępczej, dalej podstawę umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej i wnioski dotyczące zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

W ocenie kontrolujących, w dokumentacji z posiedzeń ma temat aktualnej sytuacji dziecka, brak jest informacji o dokonywaniu analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikowaniu planów pomocy dziecku, monitorowaniu procedury adopcyjnej dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, czego wymaga z art.129 pkt 2, 3, 4. Poza tym należy zwrócić uwagę, iż na przygotowanych posiedzeniach dokonywana była wyłącznie ocena sytuacji dziecka, a nie rodziny, jak sugeruje się na początku „Protokołu ...”.

Zgodnie z zapisem art.131 ust. 2 organizator pieczy zastępczej na terenie powiatu, po dokonaniu oceny sytuacji dziecka, formułuje na piśmie opinię na temat zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do właściwego sądu. W myśl art.47 ust.5 organizator ma także obowiązek co najmniej raz na 6 miesięcy informować sąd o całokształcie sytuacji osobistej dziecka i sytuacji jego rodziny. PCPR we Włocławku, dotrzymując obowiązującego terminu, przygotowywało dla sądów dwa dokumenty. Pierwszym było „Sprawozdanie dotyczące rodziny zastępczej w osobach, zam. ...”, drugi to informacja o wniosku, sformułowanym przez zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci, dotyczącym zasadności dalszego pobytu dziecka w środowisku zastępczym.

Po analizie przedłożonych dokumentów zespół kontrolujący stwierdził, że organizator pieczy zastępczej we Włocławku nie informuje sądu o sytuacji rodziny biologicznej dziecka, czego wymaga przywołany wyżej art. 47 ust. 5. Do sądu trafia wniosek zespołu, a nie przygotowana przez organizatora opinia, której wymóg sporządzenia wynika z treści art. 131 ust. 2.

PCPR, jako organizator pieczy zastępczej na terenie powiatu włocławskiego, współpracuje z Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Adopcyjnym w Toruniu Oddział we Włocławku w celu normowania sytuacji dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. W 2015 roku PCPR dokonało trzech zgłoszeń do Ośrodka Adopcyjnego, a w 2016 roku taka sytuacja miała miejsce dwukrotnie.

V. Tworzenie warunków do powstawania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, rodzin pomocowych.

PCPR we Włocławku promuje ideę rodzicielstwa zastępczego poprzez podejmowane działania. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora PCPR, realizując zapisy art.180 pkt 4 na terenie powiatu włocławskiego w maju 2015 r., w związku z Dniem Rodzicielstwa Zastępczego w Domu Dziecka w Lubieniu Kujawskim zorganizowano imprezę integracyjną dla rodzin zastępczych, którą połączono z obchodami Dnia Dziecka. W listopadzie 2015 r. w lokalnej telewizji wyemitowano reportaż na temat rodzicielstwa zastępczego z udziałem zawodowej rodziny zastępczej specjalistycznej, sprawującej opiekę nad 3 dziećmi. Ponadto ukazał się w lokalnej prasie artykuł „Rodzic w zastępstwie, miłość na zawsze”. W badanym okresie zorganizowano również spotkanie opłatkowe dla rodzin zastępczych z powiatu. W roku 2016 odbyły się Drzwi Otwarte Rodzicielstwa Zastępczego, o czym poinformowała lokalna prasa. W Biuletynie Informacji Publicznej powiatu włocławskiego oraz na stronie PCPR umieszczone są informacje dotyczące możliwości uzyskania statusu rodziny zastępczej. Dodatkowo w Urzędach Miast i Gmin, Powiatowym Urzędzie Pracy i jego oddziałach na terenie powiatu włocławskiego oraz w Starostwie Powiatowym we Włocławku rozwieszono plakaty z informacją, kto i jak może zostać rodziną zastępczą.

VI. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej.

W ramach realizacji zapisu art.180 pkt 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w I i IV kwartale 2015 roku dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i rodzin już ustanowionych przez sąd odbyło się szkolenie wg. programu „Szansa dla dziecka”. Świadectwo ukończenia otrzymało 31 osób z terenu powiatu włocławskiego. W II kwartale 2016 roku organizator pieczy zastępczej zapewnił 2 osobom szkolenie dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Przeprowadzono je na podstawie programu „PRIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza”. W lipcu 2016 roku 3 kandydatów zostało skierowanych na szkolenia dla niezawodowych rodzin zastępczych.

Zgodnie z art. 51 wyżej przywołanej ustawy zawodowa rodzina zastępcza i prowadzący rodzinny dom dziecka są obowiązani do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji. W myśl art.76 ust. 4 pkt 5 zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka takich szkoleń należy do zadań organizatora pieczy zastępczej. Dla rodzin z terenu powiatu włocławskiego w dniu 22.07.2015 roku PCPR zorganizowało szkolenie pt.: „Edukacja seksualna dzieci i młodzieży – czy i jak rozmawiać z dziećmi o seksie”, w którym brały udział 2 osoby tworzące rodzinę zastępczą zawodową, a także 2 osoby stanowiące rodzinę niezawodową i 6 rodziców zastępczych spokrewnionych. W przeprowadzonym szkoleniu pt.: „Wypalenie w opiece nad dzieckiem w rodzicielstwie zastępczym” w dniu 29.06.2016 r. uczestniczyło 3 rodziców z rodzin zastępczych zawodowych, 4 tworzących rodziny niezawodowe i 8 z rodzin spokrewnionych.

W latach 2015 i 2016 wszystkie rodziny były także informowane o możliwości skorzystania z oferty III i IV Regionalnych Dni Psychoterapii.

VII. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia, rodzin pomocowych, specjalistycznego poradnictwa, pomocy wolontariuszy.

W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu włocławskiego nie organizowano pomocy wolontariuszy dla rodzin zastępczych, nie funkcjonowały również rodziny pomocowe. W roku 2015 i 2016 odbyły się po dwa spotkania grup wsparcia prowadzone przez psychologa.

Realizując zadania z art.180 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny w roku 2015 i 2016 powiat za pośrednictwem specjalistów zatrudnionych w PCPR we Włocławku zapewniał wsparcie dla rodzinnej pieczy zastępczej, prowadząc poradnictwo (prawne, psychologiczne) dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Poza tym istniała możliwość skorzystania z porad pedagogicznych, udzielanych przez pracowników Centrum z kierunkowym wykształceniem, a zatrudnionych na innych stanowiskach. Stworzono także możliwość korzystania z porad prawnych, psychologicznych i pedagogicznych.

Nie prowadzono rejestru udzielanego wsparcia specjalistycznego, a pomoc była udzielana rodzinom przez specjalistów w kontaktach bezpośrednich, telefonicznie i za pośrednictwem pracowników organizatora pieczy, którzy wyjaśniali zgłaszane przez rodzinę problemy.

VIII. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz powoływanie centrów do obsługi placówek opiekuńczo- wychowawczych.

Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora PCPR, na terenie powiatu włocławskiego nie funkcjonuje żadna placówka wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym. Na terenie powiatu nie powołano także centrum do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych.

IX. Działalność i zatrudnienie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Na dzień kontroli organizator rodzinnej pieczy zastępczej zatrudniał 2 koordynatorów. Jedna osoba zatrudniona była na umowę o pracę na czas nieokreślony od dnia 2 stycznia 2015r., w ramach zadaniowego czasu pracy. Drugi koordynator zatrudniony był na umowę zlecenie, która była podpisywana na okres roku i sukcesywnie odnawiana.

W związku z dłuższą usprawiedliwioną nieobecnością jednego koordynatora, zatrudniono na umowę zlecenie osobę, która pełni jego obowiązki.

Ustalono, że zatrudnieni koordynatorzy posiadają wykształcenie zgodne z obowiązującymi przepisami, zawartymi w art. 78. Akta osobowe zawierały stosowne oświadczenia w zakresie wymogów art. 78 ust. 1 pkt 2, 3 i 4. Zakres obowiązków został wskazany w umowie zawartej pomiędzy PCPR, a osobą zatrudnioną na stanowisku koordynatora. Ponadto ustalono, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej spełniają warunki określone w art. 79 ust 3 i 4 ww. ustawy.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w okresie objętym kontrolą podnosili swoje kwalifikacje w zakresie pracy z rodziną lub dziećmi poprzez samokształcenie oraz biorąc udział w szkoleniach.

Analiza dokumentacji prowadzonej przez koordynatora potwierdza realizację zadań wynikających z art. 77 ust. 1, ust.1a i ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny.

Zadania koordynatora realizowane są zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt.1-7 ustawy o wspieraniu rodziny. Analiza prowadzonej przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej dokumentacji nie wykazała braków w tym zakresie. Dokumenty wypełniane są jednak dość ogólnie, często z brakami istotnych elementów takich jak daty, czy dane osób, których dotyczą.

W każdym roku koordynator sporządza, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny, sprawozdanie z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej w postaci dokumentu zatytułowanego *Sprawozdanie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej za rok*. Organizator pieczy dokonuje po jego przedłożeniu oceny efektów pracy koordynatora.

W okresie objętym kontrolą, zgodnie z obowiązującym zapisem art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny, żaden z koordynatorów nie miał pod opieką więcej niż 15 rodzin zastępczych.

Zgodnie z art.77 ust. 1a ustawy o wspieraniu rodziny, w stosunku do rodzin zastępczych nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zadania koordynatora wykonuje pracownik, wyznaczony przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W przypadku PCPR we Włocławku zadania te wykonywane są przez pracownika zatrudnionego na stanowisku ds. pieczy zastępczej, który sprawuje funkcję koordynatora dla 27 rodzin.

Zgodnie z zapisem art. 77 ust.4 ustawy, który stanowi, że koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka, sytuację tę można rozpatrywać analogicznie do pracownika, który wykonuje zadania koordynatora pieczy zastępczej w imieniu organizatora. Ww. sytuacja wskazuje zatem na braki kadrowe w PCPR we Włocławku i w związku z powyższym zasadne byłoby rozważenie zwiększenia zatrudnienia w tym zakresie. Dodatkowo analiza prowadzonej przez koordynatorów dokumentacji wykazała, że jest ona dość ogólna, co zostało omówione podczas kontroli z Dyrektorem PCPR. Ponadto zwrócono uwagę w jakim zakresie prowadzona dokumentacja powinna zostać zmieniona lub rozszerzona.

X. Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych na jego terenie lub na terenie innego powiatu.

PCPR po otrzymaniu postanowienia sądu o utworzeniu rodziny zastępczej podejmowało działania mające na celu ich finansowe wsparcie. Zgodnie z art. 80 ust.1 pkt.1, 2 ustawy o wspieraniu rodziny, Centrum udzielało rodzinom zastępczym świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka w wysokości 660 zł miesięcznie, w rodzinie zastępczej spokrewnionej, a w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz rodzinnym domu dziecka 1000 zł miesięcznie. Ponadto na wniosek rodziny zastępczej, zgodnie z art. 88 ust.1 ww. ustawy, PCPR przyznawało świadczenia i dodatki, o których mowa w art. 81 i 83 ustawy. Zgodnie z obowiązującymi od 1 kwietnia 2016 r. przepisami znowelizowanej ustawy o wspieraniu rodziny, wprowadzonymi ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, rodzinie zastępczej do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia przyznano dodatek w wysokości 500 zł miesięcznie, zwany „dodatkiem wychowawczym”. PCPR we Włocławku wypłaciło w 2016 roku dodatek wychowawczy 57 rodzinom dla 77 dzieci na łączną kwotę 258.400,54 zł.

W 2015 roku na terenie powiatu włocławskiego funkcjonowały 73 rodziny zastępcze, w których przebywało 96 dzieci (47 rodzin zastępczych spokrewnionych dla 58 dzieci, 22 rodziny zastępcze niezawodowe dla 28 dzieci oraz 4 rodziny zawodowe dla 10 dzieci). Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej dla tych rodzin wraz z jednorazowym świadczeniem pieniężnym na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, dofinansowaniem do wypoczynku poza miejscem zamieszkania, pokryciem wydatków na zdarzenie losowe oraz utrzymaniem domu jednorodzinnego w 2015 roku wyniosła 933.153,58 zł.

Z wyżej wymienionej pomocy finansowano pobyt 2 wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów na łączną kwotę 26.694,60 zł, (wraz z wynagrodzeniem dla zawodowej rodziny zastępczej). Na utrzymanie 26 wychowanków pochodzących z innych powiatów, powiat włocławski otrzymał zwrot w wysokości 257.833,38 zł. W 2015 roku na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 30 wychowanków wydatkowano kwotę 131.198,00 zł. Pomoc pieniężną na usamodzielnienie otrzymało 4 wychowanków w kwocie 13.269,00 zł, natomiast z pomocy na zagospodarowanie w wysokości 3.000 zł skorzystały 2 osoby.

Do 23 listopada 2016 roku PCPR we Włocławku udzieliło pomocy finansowej 74 rodzinom zastępczym, w których przebywało 102 dzieci (47 rodzin zastępczych spokrewnionych dla 60 dzieci, 22 rodziny zastępcze niezawodowe dla 27 dzieci, 4 rodziny zawodowe dla 10 dzieci oraz 1 rodzinny dom dziecka dla 5 dzieci). Kwota wypłacona tym rodzinom wynosiła 920.357,54 zł. Zwrot za wychowanków z innych powiatów wniósł 241.672,70 zł (24 wychowanków).

W rodzinie zastępczej niezawodowej na terenie innego powiatu do dnia 23 listopada 2016 roku przebywało 1 dziecko, na które powiat włocławski wydatkował kwotę 11.300,00 zł. W tym czasie pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki otrzymało 18 wychowanków w kwocie 63.386,12 zł, na usamodzielnienie dla 6 wychowanków w kwocie 30.708,00 zł oraz pomoc rzeczową na zagospodarowanie dla 2 wychowanków na kwotę 9.108,67 zł.

W 2015 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu przebywało 17 wychowanków z terenu innych powiatów, na które powiat otrzymał zwrot w wysokości 966.972,67 zł. W placówkach na terenie innych powiatów przebywało 8 wychowanków z powiatu włocławskiego, na które wydatkowano kwotę 326.063,00 zł.

Według stanu na 23 listopada 2016 roku w placówkach na terenie powiatu włocławskiego przebywało 12 dzieci z innych powiatów (zwrot w kwocie 539.268,21 zł), na terenie innych powiatów 6 dzieci z terenu powiatu włocławskiego, na które wydatkowano kwotę 291.837,40 zł.

XI. Wytaczanie powództwa o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych.

Zgodnie z art. 38 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie obowiązany do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii asystenta rodziny, a w przypadku gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny - po zasięgnięciu

opinii podmiotu organizującego pracę z rodziną, może dochodzić na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej świadczeń alimentacyjnych. Kierownik jest obowiązany dochodzić świadczeń alimentacyjnych, w przypadku, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok. Dyrektor PCPR we Włocławku, jak wynika z dokumentacji, podejmuje działania w tym zakresie.

XII. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych, o których mowa w art. 180 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W okresie poddanym kontroli PCPR we Włocławku sporządzało z zachowaniem wymaganego terminu, sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres:

- od 01 stycznia do 30 czerwca 2015 roku - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 29 czerwca 2015 r.,
- od 01 lipca 2015 roku do 31 grudnia 2015 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 29 stycznia 2016 r.,
- od 01 stycznia do 30 czerwca 2016 roku - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 28 lipca 2016 r.

XIII. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o których mowa w art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W kontrolowanym okresie 2015 i 2016 roku Starosta Włocławski nie przekazał informacji do Biura Informacji Gospodarczej o powstaniu zaległości z tytułu nieuiszczenia przez rodziców opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. W okresie objętym kontrolą nie zaistniała bowiem sytuacja, która stanowiłaby podstawę do podjęcia czynności związanych z przekazaniem stosownych informacji w tym zakresie.

XIV. Sprawowanie kontroli

Zarząd Powiatu Włocławskiego, na podstawie art. 38b ustawy o wspieraniu rodziny sprawuje kontrolę nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi.

W dniu 20.11.2014 roku Zarząd Powiatu Włocławskiego upoważnił Panią ██████████ - Dyrektora PCPR we Włocławku – do sprawowania kontroli nad rodzinami zastępczymi i placówkami opiekuńczo-wychowawczymi działającymi na terenie powiatu włocławskiego, w zakresie wynikającym z przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Analiza zapisów art. 38b ust.1 i 2 ustawy wskazuje, na brak podstaw prawnych do wydania przez Zarząd Powiatu upoważnienia dla Dyrektora PCPR, do sprawowania kontroli nad rodzinami zastępczymi, w zakresie wynikającym z przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz nad placówkami opiekuńczo-wychowawczymi. Nie jest również możliwe oddelegowanie do sprawowania kontroli w tym zakresie innego pracownika PCPR, albowiem osobami upoważnionymi nie mogą być pracownicy kontrolowanych jednostek. Dyrektor organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, jak również placówki opiekuńczo-wychowawczej nie może być osobą upoważnioną do przeprowadzania wskazanej kontroli.

XV. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187. ust. 1 ustawy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizowało rządowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 187 a ust.1 ustawy, w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015”. Dotacja dla powiatu wyniosła 18.701,00 zł. i pozwoliła przy współudziale środków własnych na zatrudnienie dwóch koordynatorów. Sprawozdanie z wykorzystania dotacji zostało przekazane w terminie określonym umową - tj. w dniu 7 stycznia 2016 r.

W bieżącym roku powiat korzysta również z dotacji w kwocie 14.938,00 zł., zgodnie z oświadczeniem „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016”, czego skutkiem jest dofinansowanie wynagrodzeń 2 koordynatorów.

XVI. Finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny.

PCPR w okresie od stycznia 2015 roku do dnia kontroli nie realizowało zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat i nie finansowało pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy tj. cudzoziemców mających miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub uzyskania w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

XVII. Ponoszenie odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

Zgodnie z art.194 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny, PCPR ustala rodzicom biologicznym wysokość opat za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych, w formie decyzji administracyjnych, po przeprowadzeniu postępowania wszczętego z urzędu.

Centrum wydając decyzje w przedmiotowej sprawie działało na podstawie art.193 ust.1 pkt 1 ustawy oraz upoważnienia Starosty Włocławskiego Nr 53/2014 z dnia 3 listopada 2014 r. Zgodnie z art. 194 ust. 2 ustawy, Rada Powiatu Włocławskiego określiła w drodze Uchwały Nr XIV/156/2012 z dnia 11 czerwca 2012 r. warunki umorzenia w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, zmienionej Uchwałą Rady Powiatu Włocławskiego nr XXIV/250/13 z dnia 25 lipca 2013 r.

Zgodnie z art.193 ust.1 pkt 2 za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice ponoszą miesięczną opłatę w wysokości średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Za ponoszenie opłaty rodzice odpowiadają solidarnie. Badana dokumentacja wskazuje na właściwą realizację zadania w zakresie ustalania opłaty, o której mowa w art. 95 ust. 1 ustawy.

XVIII. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym oraz finansowanie pomocy.

PCPR we Włocławku przyznawało pomoc osobom usamodzielnianym opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, określoną w art.140 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność oceniono pozytywnie z uchybieniami.

Działając w oparciu o art.197 d ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, wydano odpowiednie zalecenia pokontrolne.

Zespół kontrolny:

Oddział ds. Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
Wydziału Polityki Społecznej

Zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej